

Karácsonyi beszélgetés az Úr Jézussal 1923-ban

*Ha e beteg, bolond világra
Uram, még egyszer megszületnél,
Bár milliónyi templomod van,
Kezdhethnél megint Betlehemnél.
Szalmajászolnál rangosabb hely
Uram, tenéked ma se jutna:
Soha messzibb a Te országod,
„Miatyánkod” bár mindenki tudja.*

*Mondjál csak új Hegyibeszédet
S amit mondtál a gazdagokról
S ha gyűlnének az elhagyottak
S szólnál az Írás-forgatókról
S ha megpróbálnád Uram még egyszer
Az Embert rávenni Szeretetre -
Internálnának, esküszöm rá,
Ha nem is vernének mindjárt keresztre.*

*Ha így jönnél Názáretből
Sápadtan, fázva, december este,
Az ügyefogyott szenvedőkhöz
Párizsba, vagy Budapestre,
S leülnél az éhezők közt
S abból, amit valaha mondtál
Mesélnél új vigasztalásul -
Elfognának a tizedik szónál.*

/ Dutka Ákos /

TARTALOMJEGYZÉK

Tenyésztési aktualitások	4
Hol is tart a magyartarka tenyésztés?	6
Mátyás János, Kakasd	8
Extenzív húsmarhatartás a Hortobágyi Nemzeti Park legelőin	9
Génbank-Semex szakmai nap Mezőhegyesen	10
XI. Húsmarhatenyésztési Tanácskozás Keszthelyen	11
Hírek az Európai Unió és a világ más országaiból	13
Műhelymunkák az Unióban	15
Néhány gondolat Új-Zéland mezőgazdaságáról	16
Magyartarka tenyészbikák szaporítóanyagának árjegyzéke	18

*Címlapfotó: IV. Tarka Fotópályázat
Marton Ferenc - "A magyányos" című képe*

**A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
Információs lapja**

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net
web: http://www.magyartarka.hu

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Felelős kiadó: Rácz Károly
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban

Harmat Ákos tenyésztésvezető, MTE

TENYÉSZTÉSI AKTUALITÁSOK

Mint általában, az idei évben is az első tenyésztési szempontból kiemelt fontosságú lépés volt a tavaszi Ivadék Teljesítmény Vizsgálatok (ITV) indítása. Sajnos a tavalyi évhez hasonlóan ez év áprilisában is csak négy (18775 Mesterházi **Deltás** Hippo, 19007 Koséri **Derű** Brasil, 19229 Jáki **Dörgicse** Reef és 19228 Ménesbirtok **Durmoló** Makád) tenyész-bikát sikerült indítani a kettős (fejt) tenyészetekben, a termelésellenőrzött tehénlétszám csökkenése miatt. Sajnos Durmoló volt a nagy múltú mezőhegyesi tenyészetből származó utolsó tenyészbika, mivel az idei évben felszámolták a magyartarka tehenészetüket. Szerencsére az igen nagy genetikai értéket képviselő állomány, ha több darabban is, de olyan tenyésztőkhöz került, akik tovább folytatják a termelésellenőrzést, és a bika-előállításban is részt vesznek. A húshasznú ITV-ben az utóbbi idők legjobb húshasznosítású tenyészbikának, 16528 Kocséri **Zsenge** Indianernek az első fiát, 19008 Polányi **Dráva** Zsengét indítottuk együtt egy kettős-hasznosítású bikával, 19229 Jáki **Dörgicse** Reef-fel. A kettős vonalak használatát azért tartjuk továbbra is fontosnak, mivel ezzel látjuk biztosíthatónak a fajta húshasznosítású változatának borjúnevelő-képességének megtartását, illetve javítását, mert hazánk éghajlati, ökológiai adottságai mellett ez képezi a fajta versenyképességének alapját, és ennek köszönhető, hogy a magyartarka borjak évről-évre jobb választási eredményt produkálnak, mint az egyéb - kedvezőbb adottságú területeken tenyésztett, és a honi viszonyokat kevésbé toleráló - nagytestű terminál fajták utódai.

A következő állomás a májusi tenyészértékebecslés, amely most kivételesen sok újonnan értékelődött tenyészbikával gazdagította a kínálatot. Elsőként

16700 Jáki **Zsonglőr** Samurai tűnik föl, már csak azért is, mert azonnal a lista elejére ugrott, 149(!) KTI-vel minden idők legjobb magyar tenyésztésű bikájaként. Ez az eredmény az Interbull listán is az első százba repítette, ami az ott szereplő több, mint tizenháromezer bikát figyelembe véve méltán töltheti el büszkeséggel a tenyésztőjét. 16454 Kocséri **Zefir** Lenge is azonnal az élbolyba érkezett, hiszen 136 KTI-vel harmadik volt a kettős rangsorban. 16930 Bonyhádi **Acél** Horwart a hús-tenyészérték listán lett a harmadik, míg 16931 Rádóci **Adu** Samurai is 112 hús TÉ-vel rendelkezett, de tőle tej TÉ-ben is sokat vártunk az előzetes eredményei alapján. 16698 Kocséri **Zúditó** Gebal 123 KTI-vel lett forgalmazható, míg 17338 Vásárhelyi **Ákos** Spiro 110 Hús-TÉ-vel és 108 SV%-kal megmutatta, hogy helyes volt az a koncepció, hogy kettős bikákat indítottunk a húshasznú ivadékvizsgálatban. Említést érdemel még, hogy 16113 Bonyhádi **Val-lomás** Lehel 138 hús TÉ-vel a német-osztrák-magyar-olasz közös tenyészértékebecslés bikáit tartalmazó listán az első ötvenben szerepelt.

A nyár immár hagyományosan a bikanevelő szemlék és a tenyésztőszervezeti felülvizsgálatok időpontja.

A bikanevelő tehenek kritériumai ez évben is változatlanok voltak, a fejt tenyészetekben 112 KTI feletti tenyészérték, illetve 370 kg-ot meghaladó hasznos anyag (zsír+fehérje) az első laktációban, illetve 400 kg feletti termelés több laktáció átlagában.

Ezen kritériumoknak megfelelően 11 tenyészetben 160 tehén ment át a bizottság rostáján, az eredményeik átlaga 6668 kg tej a csúcs laktációban 263,4 kg tejzsír (3,92%) és 228 kg fehérje (3,41%) mellett, míg a KTI átlaguk 123 volt. A 71 hús-hasznosítású bikanevelő tehén öt te-

nyészetből lett kijelölve, az ő átlagos borjúnevelő indexük 106,3 SV% volt. Az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet szakembereivel 22 tenyészetben tartottunk tenyésztőszervezeti felülvizsgálatot, ahol az OMMI az Egyesület Tenyésztési Programjának végrehajtását ellenőrzi, a termelésellenőrzött tenyészetek munkáján keresztül. Vizsgálják az állatok szabályos jelölését, a nyilvántartások pontosságát és naprakészségét, a teljesítményvizsgálat végrehajtását és a származások hitelességét. Öröndöletes, hogy a tenyésztői fegyelem évről-évre javul, az idei szemlék során csak egy esetben talált a bizottság enyhe, javítható hibát, míg súlyos hiba egyáltalán nem fordult elő.

Az őszi beköszöntével ismét elérkezett egy ITV ciklus indítás ideje.

Októberben 19227 Kocséri **Dűlő** Romel, 19299 Teveli **Ernő** Brasil és 19300 Bonyhádi **Érmes** Romel indult a kettős tenyészetekben. Tovább folytatódott a mid a kettős, mind a húshasznú tenyész-bikák hús-ivadékteljesítmény vizsgálata is, melyben minden bika 15-15 hímváru utódjának hízlalási és vágási adatai képezik a hús-tenyészértékebecslés alapját. Ez a folyamat mindig párhuzamosan követi az előző évi ITV indításokat, hiszen a munka a megszületett bikaborjak kiválasztásával és hízlalásával kezdődik. A februári indításban 18031 Bonyhádi **Cimbora** Rumba-ET, 18444 **Rabenstein** és 18110 Jáki **Cudar** Rumba utódai szerepelnek, a meghízult utódok próbavágására jövő év elején kerül sor, így ezeknek a bikáknak először 2007 őszén lesz hús-tenyészértékük. Júniusban 18030 Bonyhádi **Cipó** Bonsai, 18108 Kocséri **Csendő** Malhax, 18427 Jáki **Csipet** Kamps, 18428 Gencsapáti **Cinke** Rex, Jáki **Csóka** Radnab, 17760 Nyőgéri **Buzogány** Várott és 18638 Ménesbirtok **Dália** Radnab utódai lettek hízekonyság-

vizsgálatba állítva, míg december elején 18637 Ménesbirtok **Didergő** Hippo és Jáki **Dani** Kamps elindult a hús ITV-ben.

November végén történik a második féléves tenyészértékbecslés. Az újonnan értékelődött bikák körében nem hozott akkora változást, mint a májusi futtatás. 16455 Kocséri **Zenit** Spiro 111 hús TÉ-vel szerepel, 16890 Ménesbirtok **Arató** Gebal 116-os KTI-je alapján lett forgalmazható, míg 17571 Kocséri **Beton** Randy 107, 17760 Nyőgéri **Buzogány** Vásozott Lejtős pedig 114 SV%-kal a húsos mezőnyt gazdagítja. Ez utóbbi bika vezet jelenleg a húshasznú bikák rangsorát. Ismét gazdagodott a tenyészértékek sora egy már régen várt tulajdonsággal, a hosszú, hasznos élettartammal. Ez a mutató a tehén első ellésének időpontjától az utolsó befejezés időpontjáig terjedő időszakot veszi a tehén produktív (hasznos) élettartamának, a termelésre korrigálva.

A becslésre használt modell egy ún. túlélési modell, ami lényegében azt hivatott megmutatni, hogy az adott egyed mennyire képes "túlélni" a kényszerű selejtezést, azaz hogyan képes alkalmazkodni az őt ért környezeti, technológiai hatásokhoz. A modell alapvetően a már kisselejteződött utódok adatai alapján számol, de mivel a fiatal bikáknak - jó esetben - még kevés a selejtezett utódjuk, ún. prediktor, azaz jósló tulajdonságok alapján megjósolja, hogy a bika utóda vélhetően meddig maradhat termelésben. Ezek a tulajdonságok: a szomatikus sejtszám, testhosszúság, hátulsó láb oldalnézet, csüd, tőgyfüggesztés és tőgy pontszám. A magyartarka populáció adatainak feldolgozása alapján ezek a tulajdonságok vannak a legnagyobb hatással az adott egyed produktív élettartamára.

A hasznos élettartam TÉ megjelenése újabb lépés a Fitnessz TÉ index megvaló-

sításához, de ehhez még szükség van a fejhetőség, ellés lefolyás, fertilitás és perzisztencia tenyészértékek kidolgozására is. Az előző három tulajdonsággal - a hús tenyészértékhez hasonlóan - a német-osztrák becsléshez szeretnénk kapcsolódni, és az ehhez szükséges fejlesztéseket meg is kezdtük az idei év folyamán.

Mivel a perzisztencia tenyészértéket csak a befejezési adatok ismeretében tudnák Bécsben becsülni, az erre vonatkozó modellt a Debreceni Egyetem munkatársaival kezdtük meg kidolgozni. Ha minden kedvezően alakul, már a 2007 őszi tenyészértékbecslés után találkozhatunk ezen fejlesztések eredményeivel.

FIGYELEM!

A 25/2006 (III.31.) FVM rendelet **hízottbika-tartás támogatásra** vonatkozó rendelkezései alapján a bikahízalással foglalkozó, kérelmet benyújtott termelők csak abban az esetben jogosultak a támogatásra, ha a 2006-ban levágott vagy exportált állataik adatait (marhalevelek, vágási, export adatok) **2007. január 16-ig** bejelentik az ENAR adatbázisba. Mivel a bejelentési határidő jogvesztő hatályú, ha az állattartók eddig az időpontig nem kezdeményezik az adatok rendezését, bejelentését, esetleges pótlását, akkor az MVH határozatában az esetlegesen hiányos adatok miatt ezekre az állatokra nem tud támogatást meghatározni. A rendelet minden, még a vágóhídi és az exportért felelős állatorvosi adatok bejelentéséért is a gazdát teszi felelőssé.

Amennyiben a termelők meg kívánnak győződni állataik adatairól, azt az ENAR ügyfélszolgálaton tehetik meg. **Az ügyfélszolgálat elérhetősége: 06-1-212-1730.** Ezen kívül a Megyei Állategészségügyi Állomások is tudnak az adatokkal kapcsolatosan tájékoztatást nyújtani, illetve az esetleges pótlásában segíteni.

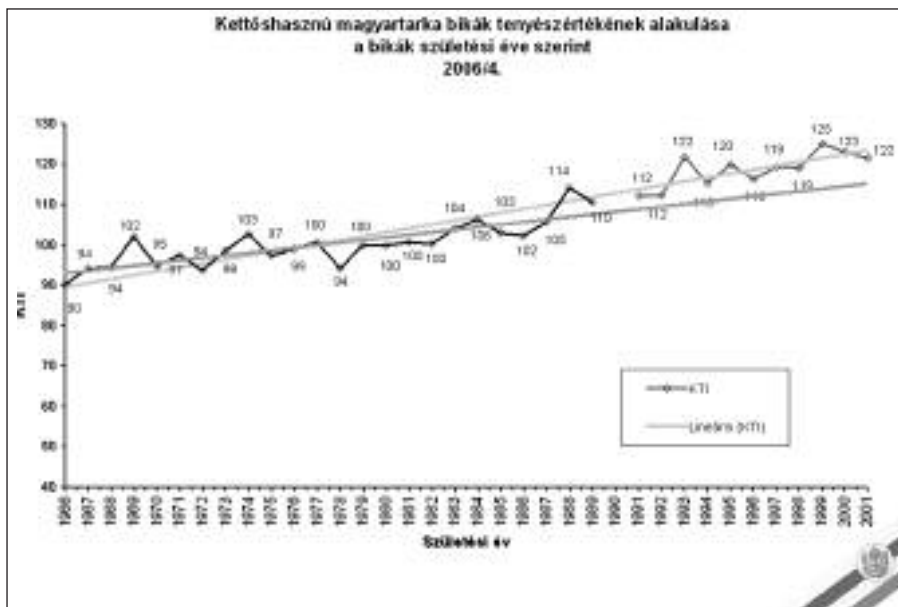

Dr. Húth Balázs fejlesztési- és marketingvezető, MTE - **Harmat Ákos** tenyésztésvezető, MTE
Teszler Miklós telepvezető, Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar

HOL IS TART A MAGYARTARKA TENYÉSZTÉS?

A kérdés gyakran felmerül különböző szakmai fórumokon, konferenciákon és ennek kapcsán még napjainkban is sok esetben meglehetősen szélsőséges, a 70-es évek rossz emlékéi fajtáit felelevenítő vélemények látnak napvilágot; nevezetesen az, hogy maradi és szentimentális az, aki magyartarkát tenyészt. Hangzik el ez annak ellenére, hogy már szakmai tanulmányaink alatt kiváló professzoraink is belénk vés-ték, hogy a fajta megválasztása elsősorban értelmi (racionális) és csak másod, vagy inkább harmadsorban érzelmi kérdés. De mondhatjuk ezt sokkal hétköznapiabban is; szarvasmarhát nem szerelemből tart az ember, hanem azért, hogy megéljen belőle. Márpedig a fajta létszámának öröndetes gyarapodása azt mutatja, hogy a tenyésztésével, tartásával fűradozók energiáját, törődését meghálálja és biztosítja sok ezer család megélhetését, boldogulását.

De vajon miben rejlik e fajta különlegessége? Abban, amiért az 1970-es évek

1. grafikon (forrás: OMMI 2006.)

döntéshozói megelégedtek: a változékonyságából eredő formálhatóságában, nevezetesen abban, hogy gyorsan változó világunkban is lehetőségünk nyílik vele a piaci viszonyokhoz való rugalmasabb alkalmazkodáshoz, legyen gazdaságunk

profilja akár a tej-, akár pedig a hústermelés.

Cikkünkben nem kevesebbre vállalkoztunk, hogy a címben feltett kérdésre tényszerű, tisztán szakmai alapokon nyugvó választ adjunk a teljesítményvizsgálati adatok, valamint a hivatalos tenyésztértékbecslési eredmények elemzésével.

Ahhoz azonban, hogy a fajta tenyésztésében megmutatkozó genetikai előrehaladást érzékeltesük, vissza kell kanyarodnunk az 1976-os ellenőrzési évre, amikor is a termelésellenőrzött egyedek laktációs termelése 3015 kg volt, míg 2005-ben ez az érték elérte az 5233 kg-ot (Forrás: A szarvasmarha-törzskönyvezés és- utódellenőrzés évkönyve 1976-1977, OMMI-OSZA, 2006). Mi is áll ennek a látványos fejlődésnek a háttérében?

Az 1. grafikon alapján jól látható a Kettős Termelési Index (KTI) emelkedő tendenciája a bikák születési évének tükrében, amely az elmúlt 15 évben még szembetűnőbb emelkedést mutat. Külö-

2. grafikon (forrás: OMMI 2006.)

nösen igaz ez a fehérje kg tenyésztértékre, mint legfontosabb indexalkotó tulajdonságra (**2. grafikon**).

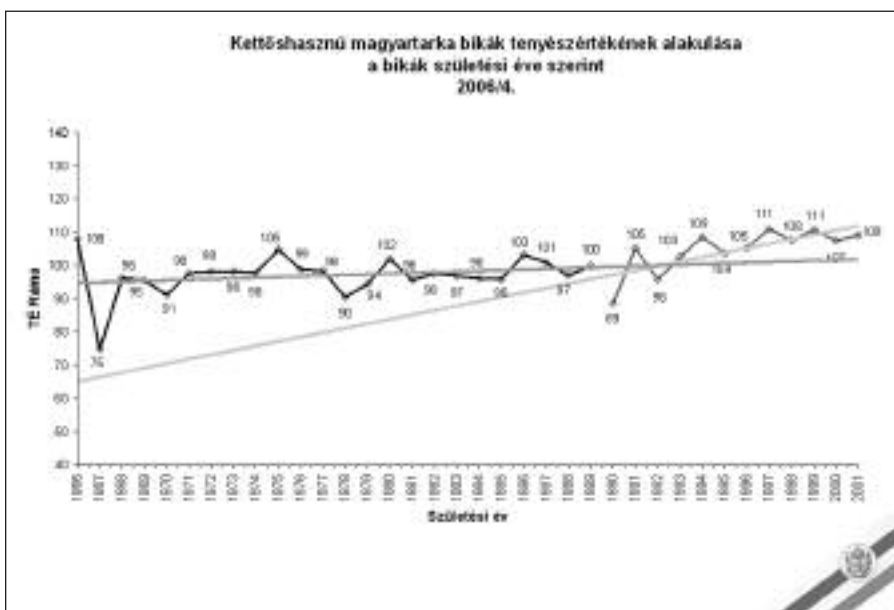
Mivel a 90-es évek végéig az akkori tenyésztéspolitikai nem fordított elegendő figyelmet a hústermelő képességgel és a küllemmel kapcsolatos értékmérő tulajdonságokra, a tejmenyiség javulása együtt járt a fent említett tulajdonságok romlásával. A **3. és 4. grafikonon** látható, hogy a vázolt tendencia az elmúlt 15 évben öröndetes módon megfordult.

1989-es megalakulásával az Egyesület szakemberei célul tűzték ki e kedvezőtlen - már-már szinte a fajta versenyképességét veszélyeztető - trend megfordítását, és a fenti eredmények bizonyítják, hogy megtartható a fajta kettőshasznú jellege, a tejtermelési tulajdonságok jelentős javítása mellett is. A leírtak is alátámasztják azt, hogy a kombinált hasznosítású fajták esetében lehetséges az egymással ellentétes tulajdonságok javítása, amely így fokozza a genetikai előrehaladást.

Jó példa erre a 16113 Bonyhádi Valomás Lehel, amely mind hús-, mind tej tenyésztértékében 136-136 index-szel az élvonalba tartozik, mindkét tulajdonságban három szórásértékkel haladja meg a populáció átlagát. További jó példa az egymással negatív összefüggésben lévő tulajdonságok együttes javítására az örökifjú 14500 Mindszenti Refrén Zitat is, aki 941 tej kg TÉ mellett is +0,01 zsír%- és +0,06 fehérje% tenyésztértékkel rendelkezik, a testalakulás és tőgy tulajdonságok egyidejű javítása mellett.

A fajta genetikai változatosságának fenntartása és a választék bővítése természetesen megköveteli tőlünk az egy-egy értékmérő tulajdonságban látványosan javító tenyészbikák előállítását is, mint például a 16700 Jáki Zsonglőr Samurai, amely 1236 kg tejmenyiség, 42 illetve 38 kg zsír- és fehérje mennyiség javítás mellett, 143 KTI-vel a legjobb tej örökítő nemcsak a magyar, hanem a magyar alapon számolt INTERBULL listán is.

A fent leírtak alátámasztására segítsé-

3. grafikon (forrás: OMMI 2006.)

4. grafikon (forrás: OMMI 2006.)

gül hívtuk - egy konkrét tejtermelő üzem - a Kaposvári Egyetem szarvasmarha telepén termelő magyartarka állomány termelési adatait. Az első féléves eredmények alapján az elsőborjas teheneik átlagos első befejeése 17,5 kg volt, míg a többször elletek esetében ez az érték 25,9 kg, 4,24% zsír- és 3,33% fehérjetartalom mellett. A 45 tehén várható 305 napos laktációs termelése 5882 kg, 236 kg zsír- és 183 kg fehérje mellett. A telepen - tanüzemi jellegénél fogva - hasonló létszá-

mú német import holstein-fríz állomány is termel azonos tartás- és magasabb szintű takarmányozás technológia mellett. A gazdaság első féléves adatit elemezve (6348 kg tej, 228 kg zsír és 200 kg fehérje átlag laktációs termelés) jól látható, hogy közel azonos körülmények között a magyartarka tehének nem sokkal maradnak el termelésben hazánk legnagyobb létszámot képviselő tejelő fajtájával szemben.

MÁTYÁS JÁNOS, KAKASD

Bemutakozunk rovatunkban a kakasdi testvérpár fiatalabb tagjának, Mátyás János gazdaságába kalauzoljuk el Önöket.

A tehéntartás régi hagyománnyal bír családjukban, hiszen néhány tehén mindig állt az istállókban. A jelenlegi létszám kialakítása azonban a rendszerváltás idejére tehető, amikor is kárpótlás során földterülethez jutottunk és biztosítottak látszott a megnövelt tehénállomány biztonságos takarmányellátása. A gazdálkodást az 50 ha saját tulajdonú szántóterület és a 30 ha bérelt legelő szolgálja. A növénytermesztés kizárólag a takarmányellátást biztosítja, a szántón kukoricát, búzát, tritikálét, siló kukoricát, valamint lucernát termesztünk. A gyeptől egy részét legelőként, másik részét kaszálóként használjuk. A növénytermesztéshez és a takarmányellátáshoz szükséges valamennyi géppel rendelkezünk, a betakarítást bér munkában végeztetjük el.

Jelenleg 30 tehén, 20 vemhes- és növendéküsző és 21 hízóbika található a gazdaságunkban. A tenyészbikák kiválasztásánál fontos szempont a tejminőség, de nagy gondot fordítunk a hústermelés javítására is, hiszen a növendék bikákat nagy végsúlyra hizlaljuk. Az állomány genetikai fejlesztését a legjobb hazai és import hegyitarka tenyészbikákra alapozzuk.

A fejési átlag a legutóbbi befejezés adatai alapján 18 kg, 3,8 % tejszír- és 3,3 % tejfehérje tartalommal. A tehenek tavasztól ősziig legelőre járnak, de az idei enyhe időjárás miatt még most is legeltetünk. Az extra tejminőség érdekében a teheneket egy De-Laval tejvezetékes fejőberendezéssel fejtjük, így a tej teljesen zárt rendszeren jut el a 450 literes tejhűtőig. A megtermelt tejet a szekszárdi Tolle vásárolja

fel.

A borjakkal 12 hetes korukig - a kiegyensúlyozott növekedésük érdekében - kizárólag teljes tejet itatunk.

A tehenek a legelő mellett silókukoricát, körbálában tartósított lucerna szenázst, gazdasági abrakot, szóját, valamint lucerna vagy gypszenát kapnak.

A családjuk bíz a jövőben, amit mi sem bizonyít jobban, hogy fiam a mező-

gazdasági pályát választotta hivatásul. A folyamatos állományfejlesztés miatt a rendelkezésre álló férőhely szűkösnek bizonyult, ezért a növendék állományt hamarosan kiköltöztetjük a falu határában bátyámmal közösen vásárolt tanyára. Természetesen ott is szükséges a technológiai fejlesztés, amelyet az állatjóléti és más egyéb beruházást és rekonstrukciót segítő pályázatból szeretnénk finanszí-

Dembrowszky Sándor

EXTENZÍV HÚSMARHATARTÁS A HORTOBÁGYI NEMZETI PARK LEGELŐIN

2003 évben vetődött föl a gondolat családunkban egy külterületi tanya, major vásárlásával kapcsolatban úgy, hogy ott békés, nyugodt körülmények között távol a város zajától élheti az ember életét, töltheti idejének zömét.

A vásárlásnál kiemelt szempont volt, hogy az kiválóan legyen alkalmas marhatartásra, a körülötte lévő terület adja meg a marha számára a szükséges legelőt, szálastakarmányt.

A fajta kiválasztásánál nem volt számunkra kérdéses a magyartarka fajta, mert korábban családommal sokat gyönyörködtünk e szép jószágban.

Időközben én, aki nem foglalkoztam állattartással tanulmányokat végeztem és igyekeztem megismerni a magyartarka tenyésztés alapelemeit.

Célként jelöltük meg a tiszta, pedigres állatállomány beszerzését, annak minél specifikusabb továbbtenyésztését.

A vásárlást megelőzően több alkalommal megkerestem a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságát annak vezetőit, akik készségesen segítettek a tanya környezetében lévő legelő területek bérletében.

A Nemzeti Park vagyongazdálkodási vezetője írásban rögzítette számunkra a hosszú távú fejlesztésünk lehetőségét. 2005 évtől 200 ha legelőt bérlünk a Hortobágyi Nemzeti Parktól.

2004. évben sikerült megvásárolnunk jelenlegi tanyánkat, melyet pályázat segítségével szeretnénk volna alkalmassá tenni jószágartartásra, de időközben a pályázati lehetőség felfüggesztésre került, így az állatállomány vásárlására szánt pénz egy része az épületek felújítására ment.

2005. év elejére elkészült az egyik állattartó épület 500 négyzetméteres alapterülettel, belül leválasztható elető és borjú óvodával, elé 800 négyzetméteres káram téli automata itatórendszerrel.

Május hónapban Kocsérról megvásároltunk 21 db szűz üszőt mely tenyésztünk alapját képezték.

Kocséri és derecskei szakemberek segítségével kiválasztottuk az állományhoz illeszkedő szaporító anyagot, 2005 évben egy majd 2006 évben folyamatosan ment a termékenyítés.

Bika: 13951 Német Hold

A 100 % termékenyítések biztonsága érdekében az állományba hoztunk egy ígéretes fiatal bikát is.

Bika: 19293 Derecskei Eke Sepp

2006 év április hónapban tenyésztünkbe érkezett 8 db vemhes üsző a derecskei tenyészetből, melyek augusztus hónapban kiváló, ígéretes borjakat ellettek.

Az alapállományból leellet kocséri tehén ígéretes borja is bizonyítja számunkra, hogy extenzív körülmények közötti tartás alkalmas kiváló tenyésztékű állomány létrehozásában, nevelésében.

Kihajtási időszakban a legelés biztosítja az állomány takarmányozását, majd behajtás után a területéről levett széna mellé 15%-ban lucerna és szükséges mennyiségben kukorica abrak etetése történik úgy, hogy az abrak mennyiségét szabályozzuk aszerint, hogy a tehén állomány elhízás nélkül képes legyen megtartani kondícióját a borjak természetes leválasztásáig.

Terveink szerint elsősorban tenyész-

állatként szeretnénk értékesíteni a szaporulatot.

Tenyésztésünkben folyamatosan bővítjük az állomány létszámát 100-130 anyaállattal.

A takarmányozásról és minden egyéb a tenyésztés sikerét előmozdító technológiai lépésről folyamatosan készítünk értékelést, melyek eredményét a további javíthatóság érdekében kívánjuk felhasználni a jövőben.

A borjak fejlődése jelen pillanatban igazolja az extenzív tartás létjogosultságát húsmarha tenyésztés vonatkozásában, természetes az, hogy végső következtetést levonni csak egy lezárt ciklus után lehetséges.

A tenyésztési technológia biztosítja a "BIO" minőséget is, legelő területünk "ösgyep", de jelen helyzetben sem a támogatásokban, sem a piaci magatartásban nem mutatkozik jele a megkülönböztetett minőség elismerésének.

Családunk bízik abban, hogy ilyen nagyságrendű tenyésztés is biztosíthat európai szintű megélhetést, annál is inkább, mivel a Hortobágyi Nemzeti Park megnyilatkozása szerint "Kell a jószág a pusztára", továbbá a meglévő és születendő szaporulatot családunk szeretete várja és gondozza.

Drágossy Zsolt tenyésztésvezető

SZAKMAI NAP MEZŐHEGYESEN

Génbank-Semex Magyarország Kft., 2006. október 4.

A korábbi évek hagyományainak megfelelően október első hetében tartottuk meg szakmai napunkat. A szakmai nap előkészítésekor a már korábban bevált napi-rend mellett döntöttünk:

Utódbemutató
Bikabemutató
Szakmai előadások

Az előkészítés során igen nagy örömkünkre szolgált, hogy valamennyi partnerünk készséggel állt rendelkezésünkre, így az előkészületek zökkenőmentesen megtörténtek, és a bemutató napján nap-sütéses időben nyugodtan várhattuk vendégeinket.

Az előző évi rendezvényünkön bejelentett változások - a Génbank Kft-t teljes egészében megvásárolta a kanadai Semex Alliance, szerződést kötöttünk a Magyarartarka Tenyésztők Egyesületével - szelleme határozta meg.

Az utódbemutató keretén belül első ízben került sor magyarartarka tehén bemutatására. A mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. által tenyésztett Bonyhádi Rex Halling apaságú tehenet Vértés Gábor, köröstarcsai tenyésztő állította ki. A tenyésztő, tulajdonos kettősségének az oka, hogy Vértés Gábor úr a mezőhegyesi magyarartarka tehenállomány jelentős részét megvásárolva alapozta meg törzstenyészetét. A válogatás során nagy élmény volt a tenyészet meglátogatása, beszélgetés a tenyésztés iránt elkötelezett tulajdonosokkal.

A bikabemutató a fő célja szintén a változás megjelenítése volt. A jövő tenyész-bikáinak bemutatására helyeztük a hangsúlyt. Alapvetően megváltoztak tenyész-bika beszerzési lehetőségeink egy világ-cég részévé válva. Közvetlenül elérhetővé váltak az Észak Amerikai kontinens, valamint Nyugat Európa legértékesebb tehéncsaládjai.

A változás másik iránya a tenyésztés-filozófia változása. A termelési, és küllemi tulajdonságok mellett a gazdaságossá-

got közvetlenül befolyásoló egészségi, menedzsment mutatók kerültek előtérbe. Bemutatott fiatal bikáink pedig-reje egyértelműen tükrözte ezt a tendenciát.

A bemutatók helyszínén, azokkal egy időben magyarartarka, és holstein-fríz szaporítóanyagot kínáltunk partnereinknek akciós áron.

Az állat bemutató után a mezőhegyesi Művelődési Központban folytatódott a program a korábbi évek gyakorlatának megfelelően.

A megnyitó előadást Veres Zoltán a Génbank Kft. ügyvezető igazgatója tartotta fejlesztési elképzeléseket vázlatosan bemutatva, melynek eredményeként 200-220 bika tartására alkalmas, a világ legfejlettebb technológiáját alkalmazó Mesterséges Termékenyítő állomás lesz Mezőhegyesen.

A megnyitó után Dr. Húth Balázs előadását hallhattuk "Új kihívások a magyarartarka fajta tenyésztésében" címmel, felvázolva a fajta jelenlegi helyzetét, és bepillantást nyújtva a fejlesztési elképzelésekbe is.

A szarvasmarha tenyésztés évek óta egyre nehezebb gazdasági körülmények

között dolgozik. A termelés gazdaságosságát alapvetően meghatározza az állomány szaporodásbiológiai helyzete, melynek mutatói folyamatosan romlanak. Ennek a tendenciának a megváltoztatásának lehetőségeiről szól részletesen előadásában Dr. Csáki Tamás.

A gazdaságosság másik sarokpontja a tejár. A tejfeldolgozók oldaláról szemlélhettük ezt a kérdést Mélykúti Tibor - az Alföld-Tej Kft. ügyvezetője - előadásában.

A nap záró előadását Antal Gábor a Hód-Mezőgazda Zrt. vezérigazgatója tartotta, melyben tömören, lényegretörően vázolta egy gazdaság felelős irányításának módszereit.

Rendezvényünkön kb. 300 partnerünket láthattuk vendégül. A visszajelzések alapján sikeresnek mondhatjuk rendezvényünket, amelyhez jelentős mértékben hozzájárultak tenyésztő partnereink bemutatott tenyészállatai, előadóink felkészültsége, és nem utolsósorban a kegyes időjárás.

*Dr. Szabó Ferenc egyetemi tanár - Dr. Polgár J. Péter egyetemi docens - Bene Szabolcs Ph.D. hallgató
Pannon Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, Keszthely*

XI. HÚSMARHATENYÉSZTÉSI TANÁCSKOZÁS KESZTHELYEN

A Húsmarhatenyésztési Tanácskozás 2006. október 18-án, immár tizenegyedik alkalommal került megrendezésre Keszthelyen. A konferencián ezúttal is több mint 300 kutató, szakember és állattartó gyűlt össze, hogy az aktuális szakmai információkat és kutatási eredményeket meghallgassa.

Dr. Szabó Ferenc, a keszthelyi Georgikon egyetemi tanára, a rendezvény szervezője elemezte a húsmarha ágazat helyzetét. Szólt az elért eredményekről, az EU szabályozás várható módosulásáról, a világpiaci alakulásának hatásáról. Kiemelte, hogy a kedvező pozícióknak megőrzésére adottságainkra alapozva, a további tartalékok feltárásával kell készülünk. Majd emléklapot adott át Balázs Ferencnek, Dr. Korchma Csabának, Nagy Lászlónak, Dr. Márton Istvánnak és Szeifert Tamásnak, akik az eddig megrendezett 10 húsmarhatenyésztési tanácskozás mindegyikén részt vettek.

Kimás Ákos, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) Állati Termékek Közvetlen Támogatási Osztályának vezetője szólt a támogatások várható alakulásáról a húsmarhatartásban és a marhahizlalásban. A hízottbika tartás támogatásával kapcsolatban elmondta, hogy 2004-ben 24.843, 2005-ben 47.942, míg 2006-ban várhatóan 60.000 bika után jár a támogatás, de ez még így is alatta marad a 94.620-as keret létszámnak. A végháztárolat és a támogatások utalása jövő év február és március hónapjában várható. Anyatehén támogatásra 2005-ben az MVH-hoz 124.270 igénylés érkezett, és ebből az ellenőrzések után 114.243 állat részesült támogatásban, tehát a 117.000-es kvótát majdnem sikerült teljesen mértékben kitölteni. 2006-ban 124.739 kérelem érkezett, a hiánypótlások kiküldésére (ENAR, termékenyítési alrendszer stb.) várhatóan ez év novemberében kerül sor. Ez évtől az országos tartalék 1% (1.170) is rendelkezésre áll, melyet a 30/2006. (IV. 12.), az állatlétszámhoz kötött támogatási jogosult-

ság országos tartalékból való igénylésének feltételeiről szóló FVM rendelet alapján lehet igényelni. Az ezen felüli jogosultság száma 1.587 (ha levonjuk a 114.243 és az 1.170 jogosultságot a 117.000-es kvótából), ez a 82/2005. (IX. 15.) az állatlétszámhoz kötött támogatási jogosultságról szóló FVM rendelet 4.§-a alapján igényelhető. Extenzifikációs támogatásban 2005-ben a beérkezett 10.530 kérelemből 3.022 részesült támogatásban, ez 71.411 állatot, és 312.499 hektárt (ebből gyepterület 122.026 ha) jelent, tehát a SAPS támogatásban részesülteknek csupán 1,45 %-a kapott extenzifikációs támogatást.

Dr. Holló István egyetemi tanár, a Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar dékánja a vágóérték, húsmínőség és vágómarha minősítés aktuális kérdéseiről tartott előadást. Elmondta, hogy a minőségi marhahús iránt egyre nagyobb igény mutatkozik. A testösszetétel komponensek jól öröklődnek, ezért a szelekció a vágási tulajdonságok mellett a húsmínőségre is kell, hogy irányuljon. Részletesen bemutatta a testösszetétel élő állapotban történő megállapításának módszereit. A marhahússal kapcsolatos tévhiteket, (miszerint az, mint vörös hús egészségtelen) eloszlatva és kutatási eredmények

alapján bizonyította, hogy a marhahús számos olyan biológiailag fontos anyagokat tartalmaz, amelyek a szív- és érrendszeri, valamint a daganatos megbetegedések megelőzése szempontjából fontosak.

Dr. Bodó Imre a Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum egyetemi tanára "Eredetvédelem, piacteremtés a húsmarhatenyésztésben" címmel tartott előadást. A magyar szürke fajta példáján keresztül bemutatta, hogy hol érvényesülhetnek az egyes fajták értékei. Szó esett a fogyasztók; az éttermek; a feldolgozók, a boltok, a vágóhidak, a kereskedők, a szállítók, és nem utolsósorban a termelők szerepéről. Hangsúlyozta, hogy "a jövő a külső körülményeken kívül a tenyésztők összefogásán, ügyességén, kitartásán és küzdőképességén múlik".

Dr. Márton István a Húsmarhatenyésztők és Marhahústermelők Országos Szövetségének elnöke a marhahúspiac kilátásairól szólt. Elmondta, hogy 3 nagy régió, 6-7 ország adja a világ marhahús termelésének meghatározó volumenét (USA, EU, Brazília, Argentína, Ausztrália, Kanada, Új-Zéland - melyek együtt a világ termelésének 90%-át adják). A termelés költségeiben - pl. ha az USA termelési költségét 1 egységnek vesszük, akkor Argentína, vagy Új-Zéland ter-

melési költsége 0,4 egység - nagy különbségek vannak, mint ahogy jelentős eltérések vannak a genetika, a tenyésztés menedzsmentjében és ezek következményeiként a végső termelés minőségében is. Szólt a hazai marhahús piac jellemzőiről. Mondanivalóját az alábbiakkal összegezte: "A minőségi marhahús termelésben a piaci lehetőségek a közéletig vizsgálva biztatóak. A CAP folyamatos reformja után a változások felgyorsulnak, a verseny a harmadik világ országaival

2013 után elkerülhetetlen. A technológiai fegyver, a hatékonyság, műszaki fejlesztés, a termelés fókuszába kell, hogy kerüljön. Csak a hatékony extenzív marhahús termelési rendszerek versenyképesek hosszútávon."

Az előadások után a tanácskozás nagyon jó hangulatban vitával és hozzászólásokkal folytatódott, majd délután az érdeklődők megtekintették a Dörögdi Mező Kft. blonde d'Aquitaine tenyészetét Taliándörögdön.

MEGHÍVÓ

A Magyar Tarka Tenyésztők Egyesülete a fiatal generáció szarvasmarha-tenyésztés iránti elhivatottságát erősítve 2007. január 26-27. között első alkalommal rendezi meg a Pannon Egyetem keszthelyi Georgikon Mezőgazdaságtudományi Karán a Fiala Magyar Tarka Tenyésztők I. Találkozóját. Várjuk azon 14-35 év közötti fiatalok jelentkezését, akik sa-

ját, önálló magyartarka tenyészettel rendelkeznek, továbbá azokat is, ahol a családban, társas vállalkozásban magyartarka tenyésztés folyik. Nagy szeretettel hívjuk azokat a mezőgazdasági szakirányú középiskolai képzésben tanuló diákokat, illetve agrár-felsőoktatási intézmények hallgatóit, akik érdeklődést mutatnak a szarvasmarha-tenyésztés, ezen belül a magyartarka fajta iránt.

A két napos rendezvényen az érdeklődők bepillantást nyerhetnek a tenyésztő szervezet munkájába, értékes információkat hallhatnak a magyartarka tenyésztéséhez kapcsolódó támogatásokról, illetve pályázatokról, ízelítőt kapnak a fajta fenntartásának gyakorlati teendőiről (célpárosítások, tenyész-bika-előállítás, küllemi bírálat, stb.), valamint a tej- és hústermeléshez kapcsolódó legújabb kutatási eredményekről.

A pénteki nap végén pedig kötetlen találkozó segíti az információk cseréjét, a szakmai, baráti kapcsolatok elmélyítését.

A rendezvényen való részvétel ingyenes.

Jelentkezési határidő: 2007. január 10.

Jelentkezési cím: 7150 Bonyhád, Zrínyi u. 3.

Tel.: 74/451-022

e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Tóth Péter Agrár Európa Kft., Budapest - Dr. Báder Ernő Nyugat-Magyarországi Egyetem, MÉK Mosonmagyaróvár

HÍREK AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS A VILÁG MÁS ORSZÁGAIBÓL

Franciaország Néhány évi csökkenés után a marhahústermelés valószínűleg stabilizálódik. A 2006. júniusi állatszám-láláskor 19,2 millió darab szarvasmarhát írtak össze, 97 ezer darabbal kevesebbet a tizenkét hónappal korábbinál. Az állománycsökkenés azonban valószínűleg megáll, a vemhes és előhasi állatok száma ugyanis nagyobb volt az egy évvel korábbi hasonló időszakénál. Ebben az évben 6,6 millió darab marhavágással számol az agrártárca.

Németország 2006 első hat hónapjában a német hús és húskészítmények exportja 1 millió tonnát tett ki, 13 százalékkal felülmúlta az előző év azonos időszakának teljesítményét. A második félévre ehhez hasonló dinamikus fejlődést prognosztizálnak a statisztikusok. Marhahúsból közel 200 ezer tonnát exportáltak, 660 millió euró értékben. Az összes kivitel egyharmadát Olaszország vásárolta.

Dánia szarvasmarha-állománya évek óta változatlanul 1,6 millió darab. A tehénállomány évi 1 százalékos csökkenése 2005-ről 2006-ra is folytatódott, a tejtermelés ellenben 3 százalékkal javult.

Egyesült Királyság 2006 első félévében

112 ezer tonna friss és fagyasztott marhahúst importáltak, kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában. A két fő ellátó ország, Brazília és Argentína exportja akadozott, egyrészt a brazil eredetű marhahús - állategészségügyi okokból elrendelt - részleges importtilalma, másrészt az argentin exportkorlátozás miatt. Az idei import marhahús ára 30 százalékkal magasabb volt a 2005. évinél.

Írország Az ír mezőgazdasági miniszter arra kérte az Európai Bizottságot, hogy mindaddig függessze fel a brazil marhahús importját, amíg be nem bizonyosodik, hogy megfelel az EU állat-egészségügyi szabványainak. A brazil nagykövet levélben tiltakozott az eljárás méltánytalansága ellen, azzal vádolva Mary Coughlan minisztert, hogy túlságosan az ír farm lobbibefolyása alá került.

Belgium A 2006. májusi mezőgazdasági összeírás előzetes adatai az agrárágazat hanyatlásáról tanúskodnak. Csökkent a szarvasmarhaállomány, továbbá az állattartó gazdaságok száma is. A 2005/06-os kvótaévben a belga tejtermelő gazdaságok 42,2 százaléka nem használta ki termelési kvótáját. A farmszövetség a ma-

gas kihasználatlansági arányt azzal magyarázza, hogy sok farmer részben vagy egészben felszámolta tehenészetét és eladta kvótáját más termelőknek. Az eddigi gyakorlat szerint az új kvótatulajdonosok csak két-három év után tudják kihasználni megnövelt kvótájukat.

Oroszország Visszaesett a marhahús kínálata, idén kevesebb mint 1 millió tonna került piacra, 14 százalékkal kisebb mennyiség a múlt évinél. A belső termelés 9 százalékkal csökkent, az import változatlan maradt. A kínálat szűkössége 10,3 százalékkal növelte a marhahús termelői árát. A múlt év decemberében betiltották a brazil marha- (és sertés)hús behozatalát, a braziliai száj- és körömfájás miatt. Ez év júliusától a tilalmat részben feloldották, de így sem várható, hogy a

tavalyival azonos mennyiséget, 800 ezer tonna húst hozzanak be Brazíliából.

Ukrajna A húsmarha ágazat fejlesztését az ukrán kormány jelentős támogatással ösztönzi a jövőben. Jelenleg a marhahízalás csupán a tejágazat "melléktermékének" tekinthető. Az élő marha ára alacsonyabb a sertésénél. Az ukrán vásárlók érdeklődése - a vörös húskok magas ára miatt - lanyha. A kormány a 15 tehénnél többet tartó gazdaságokat állatonként és évente 198 dollárral szándékozik támogatni. Ezzel elősegítené - az ágazat jövedelmezőségének javítása mellett - a tehéntartás koncentrációját is.

Kanada A 2006. júliusi állatszámolásakor szarvasmarhából kevesebbet írtak össze a tizenkét hónappal korábrinál. A szarvasmarhák száma 800 ezer darabbal, 16,3 millió darabra csökkent. A visszaesést a legnagyobb felvevő piac, az USA élő állat importtilalmának tulajdonítják kanadai szakértők. (A kanadai BSE-kór

fellépése miatt rendelte el az USA az importkorlátozást.) Az amerikai import újraindítása valószínűleg az állomány növekedését vonja maga után.

Az **USA** szeretné visszahódítani a japán marhahús piacot, ahová az importtilalom előtt évente 1,2 milliárd dollár értékű

marhahúst szállított. A megkérdezett japán fogyasztók 45 százaléka azonban továbbra sem vásárol amerikai eredetű marhahúst, további 40 százaléka még nem döntött, és csak 15 százaléka hajlandó amerikai marhahúst fogyasztani. Utóbbiakat az amerikai marhahús alacsony ára befolyásolja, az import fagyasztott marhahús ugyanis a kiskereskedelemben éppen feleannyiba kerül, mint a hazai termelésű.

Brazília 2006 első hét hónapjában 168 millió USA dollár értékű marhahús-készítményt szállított az USA-ba, kétszer annyit, mint 2005 azonos időszakában. Nyers, feldolgozatlan marhahúst azon-

ban nem szállíthat az USA importtilalma miatt. A brazilok már sok év óta harcolnak e megkülönböztetés ellen, melynek feloldása - reményeik szerint - más piacokat is megnyithatna (például a japán piacot) a brazil termék előtt.

Ausztrália Az ausztrál húsmarha ágazat jövője ígéretes. A belső marhahús fogyasztás évről évre nő: az utóbbi öt évben 50 százalékkal bővült. Az USA piacára - Brazília után - Ausztrália a második legnagyobb beszállító. Az erős verseny hatására azonban 2007 után számítani lehet a marhahús exportárának csökkenésére.

FIGYELEM! A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal 100/2006. (X.25.) számú KÖZLEMÉNYE az országos kvótatartalékból történő közvetlen értékesítési kvóta igénylésének feltételeiről

A pályázat tárgya

Az országos kvótatartalék terhére legfeljebb 70 millió kg közvetlen értékesítési típusú kvóta térítésmentes kiosztása.

A pályázat benyújtásának feltételei

- tejtermelést és tej és/vagy tejtermék értékesítést folytatnak;
- 2004. május 1. óta nem volt tulajdonában sem beszállítási, sem közvetlen értékesítési kvóta;
- rendelkeznek 24 hónapnál idősebb nőivarú állattal, amely szerepel az ENAR nyilvántartásban és megtalálható a pályázó tenyészetében.

A pályázat benyújtásának módja

A pályázatot az MVH 20/2004. (VI. 4.) számú Közleményének (Tejkvóta-szabályzat) mellékletében található **K1000 „Országos kvótatartalékból történő kvótaigénylés”** formanyomtatványon lehet **benyújtani az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft. címére** (2101 Gödöllő, Dózsa György út 58. Pf.: 260.). A pályázatok **2007. január 15-ig** nyújthatók be az ÁT Kft. részére postai úton, vagy személyesen.

A K1000 formanyomtatványon fel kell tüntetni a pályázó:

- ENAR tenyészetkódját;
- valamint a tenyészetében található 24 hónapnál idősebb nőivarú állatok fül-számát (maximum 5 darab).

Az MVH csak az aláírással ellátott pályázatokat bírálja el.

Egy pályázó 24 hónapnál idősebb nőivarú állatonként legfeljebb 6.000 kg, de

összesen maximum 30.000 kg közvetlen értékesítési tejkvótát igényelhet. Amennyiben az igényelt kvóta meghaladja a 30.000 kg-ot, illetve a tehénlétszám alapján jóváhagyható mennyiség alacsonyabb a kérelem szerkeplónél, azt az MVH nyilvánvaló hibaként javítja. A beérkezett pályázatokat az MVH érkezési sorrendben bírálja el. Keretkimerülés esetén, a keretkimerülés napján beküldött pályázatok között a rendelkezésre álló kvótamennyiség arányosan kerül kiosztásra.

A pályázat benyújtására nyitva álló határidő elmulasztása, keretkimerülés vagy a III. pontban foglalt feltételek bármelyikének nem teljesülése esetén a pályázat elutasításra kerül.

A pályázat eredményéről az MVH határozatban dönt.

A pályázaton elnyert kvóta felhasználásának lehetőségei

- A pályázaton elnyert kvóta terhére történő teljesítés 2006. április 1-jétől lehetséges.
- A pályázaton elnyert kvótát a 2006/2007-es kvótaévben nem lehet átcsoportosítani.
- A pályázaton elnyert kvóta a 2008/2009. kvótaév végéig nem ruházható át más tejtermelőre, illetve nem adható bérbe vagy más módon ideiglenes használatba. A pályázati kiírás során elnyert kvóta kihasználására az általános szabályok irányadók.

Dr. Flink Ferenc intézeti főállatorvos, OMMI

MŰHELYMUNKÁK AZ UNIÓBAN

folytatás az előző számból

Szarvasmarha sperma direktíva 88/407

Tuberkulózisra irányuló vizsgálatok: A francia delegátus tartott erről előadást. A mesterséges termékenyítésre irányuló szelekció és az új bikák állomásra történő befogadása szempontjából a bovin tuberkulózis felettébb nem kívánatos. A saját gyakorlatában egyetlen olyan eset sem volt amikor a TB teszt miatt levágott bika esetében beigazolódott volna a fertőzés. Ugyanakkor egy pozitív teszt igen jelentős kedvezőtlen gazdasági kihatással van a termékenyítő állomás tevékenységére.

A jelenleg használatos bőrpróba teljesítőképessége megkérdőjelezhető. A gamma interferon tesztet lehetne hasznosan alkalmazni a differenciál diagnózishoz. Egy termékenyítő központban ahol Mycobacterium Phlei miatt 55 pozitív eredmény jelentkezett, 28 állatot interferon tesztel is megvizsgáltak és egy sem adott pozitív reakciót.

Szorgalmazza a gamma interferon teszt kísérletes alkalmazását a mesterséges bikák fals reakcióinak kiszűrésére. A jelenlegi jogi szabályozás szerint a TB pozitív bikákat úgyis le kell vágni, post mortem vizsgálatoknak kell alávetni, és itt lépnének be a PCR tesztek.

Az interferon teszthez heparinos teljes vért vesznek, amit a laboratóriumba 8 órán belül kell eljuttatni, ahol a centrifugálással elkülönített leukocitákat összehozzák az antigénnel és együtt inkubálják azokat. A felülúszó -amit le is lehet fagyasztani tárolás céljára - szolgál az ELISA vizsgálatához. Két ELISA kitt is forgalomban van erre a célra, a teszt érzékenysége 76.5 %, míg a specificitása 98.9 %!

A megbeszélés a felvázolt kísérleti program logisztikája köré csoportosult, kinek is kellene elvégezni. Sok országnak van olyan laboratóriuma, amely képes a tesztet végrehajtani. A levágott bikák genetikai értékének elvesztése anyagi kár, de a vizsgálatok is költség érzékenyek.

Egyetértés volt abban, hogy az állategészségügyi hatóságok a költségvállalásban vegyenek részt, úgyszintén a vizsgálatok megerősítő eredménye alapul szolgáljon a jogszabályalkotóknak.

Általában a bőrpróbánál 45 nap az ismétlés legkorábbi ideje, bár Új Zélandon ez szűkebb 13-30 nap. Szóba jött, hogy a gamma interferon módszert esetleg nem termékenyítő állomási marháknál teszteljék, azonban a TB szempontjából magasabb "biosecurity" szintű állományok jöhetnek szóba.

A kérdés kapcsán szóba került a humán TB rizikó tényezője, s mint ilyen a biztosan gümőkórmentes személyzet alkalmazása a termékenyítő centrumokban.

Döntés olyan vonatkozásban született, hogy témafelelős elkészíti a kísérleti tervet, költségvonzataival és indikációival. Értesíti erről EFSA-t, és OIE-t.

Heterospermias termékenyítés

A titkár vezette elő a témát, elmondta, hogy számos szervezet az Egyesült Királyságban illetve más országokban forgalmaz ilyen kevert spermás dózisokat vágómarha/hízómarha előállításához. A termékenyülési ráta emelkedése még az árutermelő tejgazdaságokban is népszerűvé teszi ezt a terméket. Az érvényes direktíva szó szerinti szövege nem egyeztethető össze a kevertsperma alkalmazásokkal, ennek feloldására titkár javaslatot tett.

A vita során egyetértettünk abban, hogy döntés esetén olyan bikáktól állítható elő kevert sperma, amelyek ugyanazon az állomáson állnak és külön-külön is megfelelnek minden Közösségen belüli kereskedelmi (egészségügyi) előírásnak. A printelt műszalmán amit körbeadtak, minden olyan bika azonosítója fel van tüntetve, amit az tartalmazott. Szükség szerint a borjak apasági vizsgálatával (DNS) a szülői származás validálható.

Az a vélemény is hangot kapott, hogy ez a megoldás csökkenti a genetikai előrehaladás információjának értékét ha tejelő vagy teszt bikáknál használják.

A döntés szerint egyetértettünk, hogy beadvánnyal fordulunk a Bizottsághoz a direktíva szövege változtatása ügyében.

BVD, szarvasmarhák vírusos hasmenése

Helena Klein a Bizottság mesterséges termékenyítési ügyekkel foglalkozó témafelelőse állította, hogy a Tagországokkal folytatott, a vakcinázásokra vonatkozó levelezések befejeződtek, így az ügy is lezárult. Bernard Guerin beszámolt egy tanulmányról (nyomda alatt) amely egy felnőtt bika heveny fertőzése után bekövetkezett nemiszervi (here-) lokalizációjú megbetegedéséről és tartósan fennálló fertőzőképességéről szól. Ez is alátámasztja az ejakulátum vizsgálatának szükségszerűségét valamennyi BVD-re szeropozitív egyed esetében.

Helena bejelentette, hogy az EU-n belül pályát módosít, humán területre kerül júniustól. Sajnálkozásunkat fejeztük ki, hogy elhagyja a szaporodásbiológiai területet, titkár megköszönte a Rep-Vet irányában tanúsított nyitottságát és a direktíva menedzselését.

Kansperma Direktíva (90/429)

A titkárság jelentette, hogy üzenetet kapott Pig Qualivet delegátustól, hogy jelenleg nincs megtárgyalni való új fejlemény. Bernard Guerin hozzátette, hogy az év végére közzétehető információk birtokába lesz új ELISA brucella tesztek, amelyek a keresztreakciók okozta problémakör végleges megoldását jelenthetik. Ez akkor a delegátusok rendelkezésére áll majd.

Szabványos eljárások kézikönyve (manual)

Megbeszéltük, hogy miért is hasznos a szakmai ismeretek kézikönyvbe foglalása. A korábbi viták a bizottsági ellenőrzésekről, rámutattak hogy milyen fontos a hivatalos állatorvosi fórumok részére pótlólagos információk nyújtása. Az egyes fejezetek alkalmazkodnak a direk-

tíva szerkezetéhez, jobban megvilágítva hogyan is érvényesüljenek az előírások. Tanácsot ad a követendő eljárásra pl. fals vizsgálati eredmények előfordulásakor Vita volt abban, hogy foglalkozunk-e olyan betegségekkel amik nincsenek nevesítve a direktívában, noha érdekesek lehetne az AI állatorvosok számára. Az a kompromisszum született, hogy azok elkülönülő fejezetben kapjanak helyet, "harmadik országba irányuló export szempontjából szóba jövő betegségek" gyűjtőcímet alatt.

Formai javaslat szerint a manual a direktíva sorrendiségét kövesse, minden fejezet, cikkely magyarázata tükröződjék a kézikönyvben.

Döntés született, hogy Bernard Guerin szétválasztja a direktívát 4-5 részre, és egy-két Rep-Vet tag lesz felkérve, hogy a hozzátartozó manuált készítse el és azokat vitassuk közösen meg.

Nemzetközi Embrió Átültető Társaság tanácskozása (riport)

Bernard Guerin bejelentette, hogy igen érdekes tanulmányok állnak nyomdai előké-

szítés alatt, vagy részbe már publikáltak pl. a tárolóedények fertőtlenítéséről (Bielanski) a spermának tripszinnel történő fertőtlenítéséről (Seidel, Loskutoff) interferonnal való fertőtlenítéséről (Waldop) vagy hyaluronidázal való fertőtlenítéséről (Bureau).

Stringfellow és Givens közöltek publikációt a BVD (a szarvasmarhák vírusos hasmenése) átvitelének kockázatáról embrióátültetés útján. A BVD vírus viszont DB606 furánál előlhető. Ugyancsak hozzáférhető az a publikáció, amely az embrió minősítések emberi tényezőit a képességek oldaláról elemzi. Nincs változás az ET szempontjából érdekes kórokozók besorolásában.

A kérdéskör kapcsán az embrió import szabványai kerültek előtérbe. Válaszlevélet kaptunk a Bizottságtól korábban küldött levelünkre. Mivel érdemi választ nem kaptunk, a titkárság és az elnök újra megkísérli levéllel megkeresni a Bizottságot, hogy egységes legyen a szabályozás az importált és az EU-ban előállított embriókra.

Állatjóléti szabályozás

Egy munkakópiája a közösségi állatjóléti szabálytervezetnek állt a megbeszélésünk homlokterében. A tenyészbikákkal ennek egy melléklete foglalkozik. Nem lesz megengedve a bikák pályván való leköltése, (egyáltalán a leköltéses tartása) a tervezet szerinti férőhely igény pedig 16 négyzetméter bikánként. Az állatok nem kerülhetnek semmiféle kényelmetlen (káros) dologgal kapcsolatba, hirtelen vagy folyamatos hanghatás 65 decibel felett nem értheti őket, a belélegzett levegő minősége is kategorizálva van. A bikáknál elektromos ösztöke nem lesz használható. A gondozónak bizonyítvánnyal kell rendelkeznie, hogy kompetens a munka elvégzésére.

Az állomány-egészségügyi és állatjóléti intézkedési terv - állatorvos által jóváhagyva - rendelkezésre kell álljon.

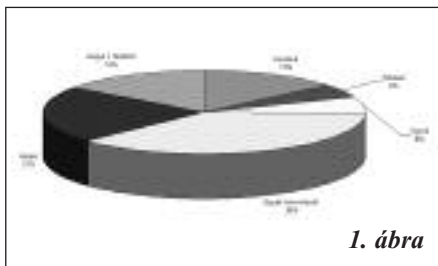
Az elektro-ejakulátor használatot mellőzni kell, ha mégis használni szükséges csak képzett állatorvos végezheti a munkafolyamatot. Érzéstelenítés és nyugtatás szükséges az orrkarika behelyezés során.

Török Márton és Hornyák Zoltán Pannon Egyetem - *Dr. Szűcs Endre* Szent István Egyetem

NÉHÁNY GONDOLAT ÚJ-ZÉLAND MEZŐGAZDASÁGÁRÓL, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HÚSMARHA-TENYÉSZTÉSRE (folytatás)

A húsmarhatenyésztés- és marhahús-előállítás rendszere Új-Zélandon

Új-Zélandon a marhahús-előállítás alapja a legelő. A rendszerhez szorosan kapcsolódik a tejelőmarha-ágazat is. A vágómarha 55 %-a a tejelő állományból származik (holstein tehénnek hímváru utódai, tej x húshasznú keresztezettek és tejtípusú selejt tehén). Az ország marhaállományának fajtaösszetételét a **1. ábrán** szemléltetjük.

A teljes szarvasmarha-állomány takarmánybázisát az évente megtermelt 1,56 millió tonna silókukorica-szilázs és a széna képezi (2002-es adatok), ennek mintegy 30 %-át a húsmarha-ágazatban használják fel. Az átlagos gazdaságméret növekvő tendenciát mutat, míg 1994-ben 119 ha volt, 2002-ben már 165 ha. Az elsősorban húsmarha-tenyésztéssel foglalkozó gazdaságok összesen 2,1 millió ha területen gazdálkodtak 2002-ben. Az előállított hízó-alapanyagot az anyatehén-gazdaságokban vagy specializált hizlaló gazdaságokban, illetve a tejelő-ágazatból származó alapanyagot szintén erre szakosodott gazdaságokban hizlalják a kívánatos csontshús-szint eléréséig, ami a tinók esetében 290-300 kg, az üszöknél 230 kg, a bikáknál 250-300 kg hasított-súlyt jelent.

Az anyatehén gazdaságok rendszerint

a hegyvidékeken találhatók. Itt a gazdaságossághoz nagyban hozzájárul, hogy kiegészítő legeltetést lehet alkalmazni más fajjal (rendszerint juh), valamint az, hogy gyenge minőségű legelőket is hasznosítanak. 100 vemhesített tehén után átlagosan 95 felnevelt borjúszaporulattal számolnak, a kívánt választási súly legalább 230 kg. Az húsmarha-tenyésztő gazdaságok néhány jellemző adatát az **1. táblázatban** ismertetjük (Morris, 2002).

A marhahízalásra szakosodott gazdaságok rendszerint a mélyebben fekvő területeken helyezkednek el. Céljuk: éven belül maximális árkülönbözetet elérni a vásárlási és eladási ár között. A jövedelmezőséget tehát alapjaiban az árak, valamint az átlagos napi testtömeggyarapodás és a minőség határozza meg. A hizlalás intenzitását és a vágás időpontját a rendelkezésre álló takarmányforrások és

	Magashegyi	Hegyi	Intenzív
Átlagos tehénlétszám	105	74	23
Átlagos összes marhalétszám	385	351	246
Fedeztetés kezdete	november 24	november 14	november 1
Ellési %	79,2	82,2	81,8
Borjúelhullás %	2,0	2,0	4,0
Egyéb elhullás %	2,9	2,2	1,6

1. táblázat Az anyatehén-gazdaságok három típusának néhány jellemzője (Morris, 2002 nyomán)

Apai genotípus	Választási súly (kg)	Vágósúly (kg)	Meleg hasított súly (kg)	Vágási százalék	Bőr alatti faggyú vastagsága (mm)	M. longissimus területe (cm ²)
Szimmentáli	174	540	278	51,5	4,5	96
Holstein	167	561	287	51,4	7,1	93
Charolais	171	550	290	52,9	5,4	106
Limousin	160	515	273	53,3	5,4	103
Hereford	159	504	264	52,5	9,8	91
Jersey	147	505	252	50,3	8,1	88
Angus	151	489	248	50,9	7,6	91

2. táblázat Az apa genotípusának hatása néhány termelési paraméterre 31 hónapos korban (Baker et al., 1990; Morris et al., 1990)

a húsarak alapján választják meg. A tinókat túlnyomórészt 27-34 hónapos korban 570 kg körüli élősúlyban (290 kg hasított-súly) vágják le. A nagysúlyú (400 kg vágott test) vágóállatot a 30 hónapig hizlalt tinók szolgáltatják. A bikákat 16 hónapos korban, 250 kg hasított súly elérésekor vágják, az üszöket 18 hónapos korban, 235 kg hasított súly elérésekor (Morris, 2002).

A 2. táblázatban angus és hereford tehenek és a felsorolt genotípusú bikák ivadékainak termelési paramétereit foglaltuk össze. Az adatok azt mutatják, hogy a nagyobb kifejlettkori súllyal bíró apai fajták nagyobb választási- és hasított súlyt eredményeztek. Ugyanakkor a nagyobb súlyú apai vonalak ivadéka a vágáskor relatíve gyengébb értékeket adtak ugyanazon korban.

Évente mintegy 43000 apaállatot használnak a marhahústermelésben. Tenyész bikák előállítása törzstenyészetekben történik, innen éves (32 %-ban), két-éves (66 %-ban) vagy esetleg ennél idősebb korban (2-3 %-ban) értékesítik az apaállatokat. Évente mintegy 15600 tenyész bikát értékesítenek árutermelő húsmarha-állományok és tejtermelő tehenészetek számára, zömmel angus (26,9%), hereford (16,7%) és szimmentáli (12,2%) fajtájú apaállatokat. Az évente értékesített angus, hereford és szimmentáli bikák több mint 53 %-át az árutermelő gazda-

ságok vásárolják, kétéves korban. Az éves bikák nagy része (86%9) tejelő tehenészetekbe kerül. A megvásárolt tenyész bikák átlagosan 3,8 évet töltenek a húsmarha-állományokban és 2,2 évet a tejelő tehenészetekben. Az árutermelő gazdaságok számára a bikavásárlás két célt szolgálhat: kizárólagos végtermék előállítást, vagy tenyészülő-utánpótlást és végtermék-előállítást. A 3. táblázatban a bikák nőivarú utódainak vágásra kerülő hányadát tüntettük fel. A tejelő állományokban előállított majdnem minden angus x tejelő és hereford x tejelő, valamint minden szimmentáli x tejelő keresztezett üszőt levágják, mivel az angus, hereford és szimmentáli fajtájú bikákat

ezekben a tenyészetekben kizárólag végtermék-előállításra használják (Charteris, 1996). A szimmentáli x egyéb húshasznú keresztezett üszők nagy része szintén vágóállatként hasznosul, tehát ezt a fajtát minden keresztezésben végtermék-előállító bikaként használják (Charteris és Garrick, 1996).

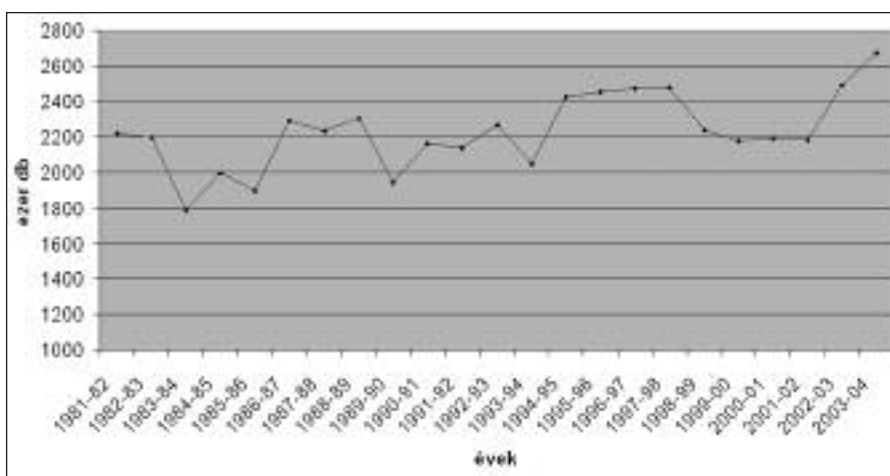
Vágással és fogyasztással kapcsolatos adatok

A vágási időszak október elejétől kezdődik és egy éven keresztül tart a következő szeptember végéig. Ez igazodik a déli félteke természeti adottságaihoz. A marhavágások 1981-2004 közötti adatait elemezve hullámzó tendencia figyelhető meg (2. ábra). A 2003-2004-es időszak 2,7 milliós csúcsérték ellenpontjaként feltűnő az 1983-1984-es 1,8 milliós érték. Napjainkban az összes vágóállat 87,3%-át exportra értékesítik (ez az adat a mélypontként említett időszakban 71,2% volt). Az összes vágásból 22% növendék bika, 20% növendék üsző, 32% tehen, 26% hizott bika volt.

...folytatjuk

Bikák/hadiók	Az használt a használt	Az használt a használt
Szimmentáli	70-80%	100%
Angus	54%	87%
Hereford	40-50%	85-90%

3. táblázat A tenyész bikák üszőivadékainak vágásra kerülő hányada

2. ábra Az összes marhavágás számának alakulása 1981-2004 között

MAGYARTARKA TENYÉSZBIKÁK SZAPORÍTÓANYAGÁNAK ÁRJEGYZÉKE

érvényes: 2007. január 1-től

KLSZ	NÉV	KK	Megb. %	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh kg	Feh %	Ráma	Izomltság	Testalakulás	Tőgy	Szom. Sejt.	Megb. %	Hús TÉ	SV %	KTI	Ár (Ft+ÁFA)
13348	IRIS	AB	94	1028	35	-0,11	31	-0,08	93	58	84	92	123				135	2000
14179	BONYHÁDI PÁLINKÁS ZITAT	AB	93	957	37	-0,02	24	-0,17	106	92	99	111	100	65	91		130	2000
14180	NYÖGÉRI PÖTTYÖS JOBBÁGY	-														102		1600
14379	TEVELI PARITTYA HALLING	AA	84	758	27	-0,07	16	-0,20	102	102	101	96	103	52	104		122	1600
14380	BÖSZÖRMÉNYI PÁC HUT	AA	88	817	21	-0,23	22	-0,12	87	84	102	107	119	53	108		124	1600
14428	BONYHÁDI RAJNA APRIL	BB	85	468	20	0,03	20	0,08	96	83	102	112	106	27	108	98	120	1600
14500	MINDSZENTI REPÉN ZITAT	BB	92	941	38	0,01	35	0,06	103	93	111	111	108	58	94		137	2000
14503	BONYHÁDI REZSŐ HORWEIN	AA	91	612	17	-0,15	18	-0,06	100	97	99	117	91				119	2000
14733	BONYHÁDI RETTENETES RENGŐ	AA	83	664	20	-0,13	20	-0,06	126	91	108	101	123	54	108		121	1600
14893	BONYHÁDI SVÁR RENGŐ	AA	75	322	13	0,00	14	0,07	117	101	94	111	98	46	101		113	1600
14899	TEVELI SEPI STRAHUŠT	AB	71	461	24	0,12	17	0,03	108	104	114	112	92	49	102		119	2000
15278	BONYHÁDI SZÍN/VONALÁS HUSBERG	AA	82	451	17	-0,02	15	-0,01	111	113	111	109	93				116	1600
15505	KOCSÉRI TAJTI O'CLOCK p	-														102		1600
15511	TEVELI TAKAROS HEXSTERN	AB	81	607	32	0,16	23	0,05	108	91	108	112	91	72	112		125	2000
15569	TEVELI TRIÓ JÓGOS	AA	82	661	36	0,19	30	0,15	102	92	95	100	89	66	105		131	2000
15671	BONYHÁDI TAKARÉKOS STARK	AB	75	609	22	-0,05	24	0,07	98	94	106	102	101	68	94		124	2000
15672	JÁRI TEKERGŐ HUSALDO	AA	83	1101	41	-0,06	31	-0,12	106	85	90	103	93	70	103		137	2500
15791	KOCSÉRI TAVAS HILLER p	-												60	108	103		1600
15792	KOCSÉRI TOTEM PEREC p	-												32	114	96		1600
15894	BONYHÁDI VIDÁM HUSALDO	AB	81	812	27	-0,11	24	-0,07	107	94	88	119	90	68	122		127	2500
15895	BONYHÁDI VARÁZS SPIRO	AB	79	446	12	-0,12	18	0,06	105	100	102	106	93	73	94	97	116	1600
15985	MÉNÉSBIROK VIHAR SPIRO	AA	80	795	30	-0,03	22	-0,10	114	96	104	110	105	66	106		126	2000
16113	BONYHÁDI VALLÓMÁS LEHEL	AA	78	1196	34	-0,25	30	-0,20	106	88	90	109	111	59	136		136	3000
16242	NYÖGÉRI VÁSOTT LEJTŐS p	-												64	98	103		1600
16243	BONYHÁDI VINCE STRAMY	AB	79	1208	37	-0,21	32	-0,17	112	97	93	106	99	69	110		138	3000
16245	KOCSÉRI VAJDA HUCKI	AA	74	717	31	0,05	23	-0,03	117	100	94	91	106	57	95		126	1600
16454	KOCSÉRI ZEFIR LENGE		76	1094	32	-0,22	34	-0,06	93	82	108	121	104	65	88		137	2500
16403	BONYHÁDI ZÖMÖK HUCKI	AA	81	552	21	-0,02	23	0,09	115	100	98	89	124	66	111		122	2000
16455	X KOCSÉRI ZENIT SPIRO		68	137	6	0,01	6	0,03	110	96	102	114	96	72	111		105	1600
16456	KOCSÉRI ZSOMBOR HUCKI	AB	77	554	16	-0,13	17	-0,04	119	113	105	100	95	65	111		118	1600
16528	KOCSÉRI ZSENGE INDIANER p	-														110		2500
16698	KOCSÉRI ZÜDITÓ GEBAL		68	631	21	-0,09	19	-0,05	98	94	105	106	108	44	102		121	2000
16699	TEVELI ZSELIC HORST	AA	69	539	23	0,03	15	-0,07	113	91	96	99	108	57	109		118	2000
16700	JÁRI ZSÖGLŐR SAMURAI		78	1236	42	-0,13	38	-0,08	114	84	100	110	112	54	102		143	3000
16890	X MÉNÉSBIROK ARATÓ GEBAL		65	385	20	0,10	15	0,04	103	105	100	105	101	54	97		116	1600
16930	BONYHÁDI ACÉL HORWART		75	143	4	-0,04	5	0,00	112	100	100	108	106	57	117		104	2000
16931	RÁDÓCI ADU SAMURAI		75	713	21	-0,15	24	-0,01	102	86	96	107	110	61	116		124	2000
17076	DERECSEI ASTÓRIA INDIANER p	-												20	109	110		2000
17077	DERECSEI ALFA PASSZÓV p	-														109		2000
17338	VÁSÁRHELYI ÁKOS SPIRO													63	112	107		2000
17367	MEZŐHEGYESI AJTÓNY RABATT													67	115			2000
17369	NYÖGÉRI ÁFIUM TOPOGÓ p	-												26	104	105		1600
17509	MÉNÉSBIROK BENDEGÜZ RABATT	AA												44	104	109		2000
17571	X KOCSÉRI BETON RANDY													51	104	107		2000
17760	X NYÖGÉRI BUZOGÁNY VÁSOTT p	-														114		2000